

Uitgangspuntennotitie

Beleid bestaanszekerheid 2024-2028

28-7-2023

Inhoud

Inleiding **3**

- Route naar nieuw beleid 3
- Routekaart bestaanszekerheid 4
- Wat doen we al en wat is onze opdracht 5

Uitgangspunten **6**

- Inleiding en overzicht 6
- Uitgangspunten 7

Inleiding

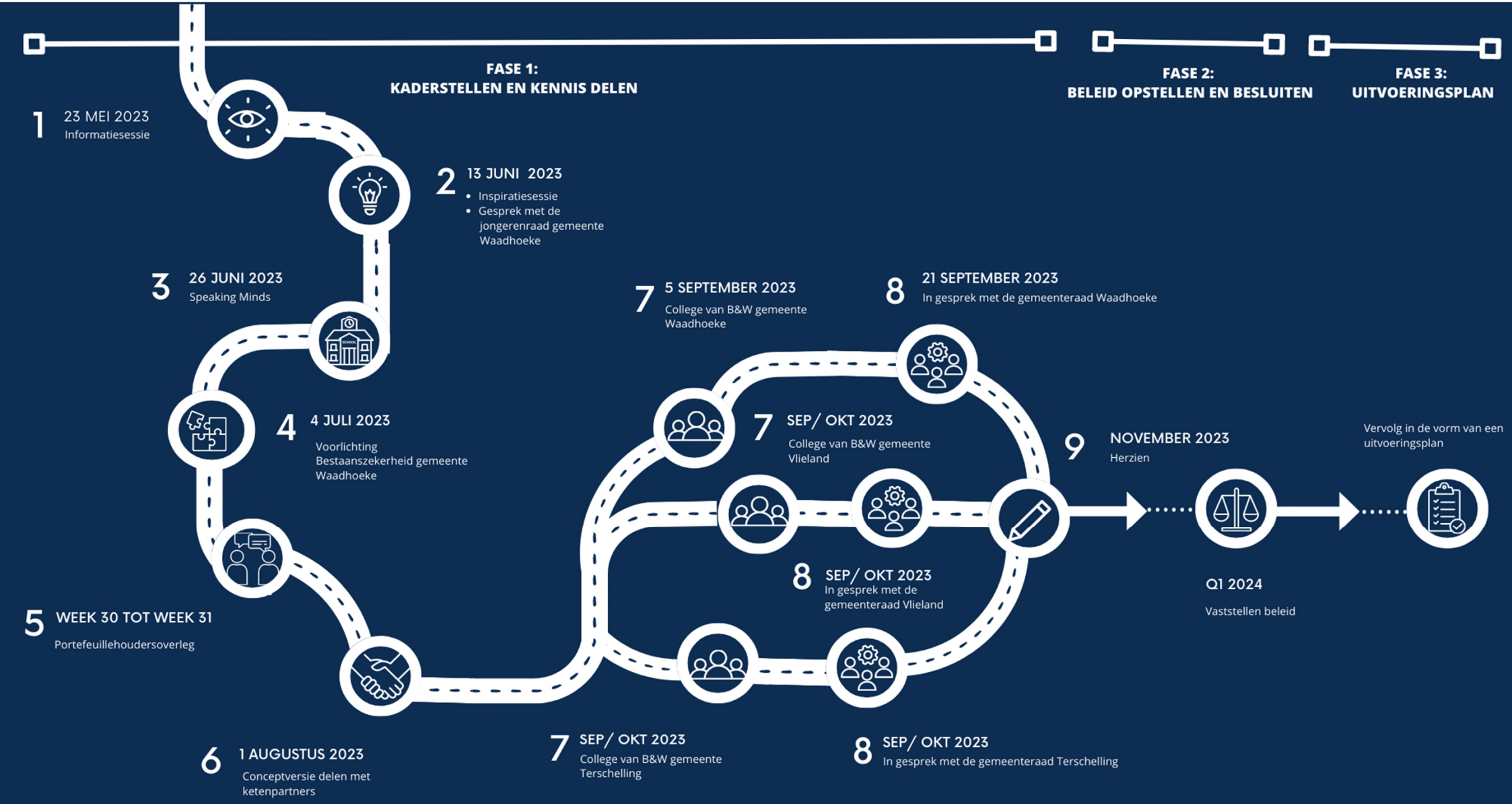
Bestaanszekerheid, wat betekent dit eigenlijk voor onze inwoners? Daar zijn wij in de afgelopen periode naar opzoek gegaan. Duidelijk is geworden dat in **Noardwest Fryslân** inwoners als geen ander weten wat zij nodig hebben. Zij spraken over een toereikend inkomen, mee kunnen doen in de samenleving, het belang van een goede gezondheid en een veilige stimulerende thuis situatie. Dat alles vanuit een stevige basis waarin zaken op maatschappelijk, economisch en sociaal-cultureel vlak goed georganiseerd zijn. Deze zaken, zo onderschrijven zij, zouden voor iedere bewoner van **Noardwest Fryslân** vanzelfsprekend moeten zijn. Ze vormen **de rode draad** in iemands bestaan.

Route naar nieuw beleid

Het vormgeven van nieuw beleid doen wij samen met inwoners, professionals, ervaringsdeskundigen, maatschappelijke organisaties en andere partners. In deze notitie maken we een eerste aanzet met **uitgangspunten** voor het beleid bestaanszekerheid 2024-2028. Wij vragen ons namelijk af of wij hetzelfde gehoord hebben als u. Samen met u willen wij de uitgangspunten verder verfijnen, kaders stellen en richting geven aan het nieuw te vormen beleid.

Ook in de volgende fase zullen we inzetten op een **interactief proces**. Het beleid zal, naast een uitwerking van de hier genoemde uitgangspunten, verdieping geven op de opgave van de gemeenten in het bestaanszekerheidsbeleid. Het nieuwe beleid zal begin 2024 opgeleverd worden. Effectief beleid staat echter niet op zichzelf en daarom wordt er als vervolg op het vast te stellen beleid een uitvoeringsprogramma samengesteld, deze zal binnen korte termijn op het beleid volgen.

ROUTEKAART PROCES BESTAANSZEKERHEID

Wat doen we al en wat is onze opdracht?

In de afgelopen jaren hebben we binnen onze gemeenten actief een zoveel mogelijk toereikend armoedebeleid gevoerd. De ambitie was dat de ondersteuning die gemeenten en maatschappelijke organisaties bieden eraan bijdroeg dat:

- ✓ Meer mensen meedoen in de samenleving;
- ✓ Financiële problemen bij burgers zoveel mogelijk worden voorkomen;
- ✓ De vangnetregeling alle ruimte biedt om kwetsbare burgers precies op maat financieel te ondersteunen en zo noodzakelijke zorg te bieden;
- ✓ Er geen financiële belemmeringen zijn om deel te nemen aan de samenleving/maatschappelijke activiteiten;
- ✓ Er geen financiële belemmeringen zijn om deel te nemen aan het arbeidsproces.

Het streven blijft en we bouwen voort op wat er al bereikt is, maar verleggen het accent naar **voorkomen** en **doorbreken**. Dit willen wij bereiken door onze ondersteuning te **vereenvoudigen** en processen te **versnellen**, want ondanks de behaalde successen in de afgelopen jaren moeten we concluderen dat de invloed van de gemeenten op een toereikend sociaal minimum beperkt is.

Dit wordt onderschreven door een recent verschenen rapport van de Commissie Sociaal Minimum getiteld ‘Een zeker bestaan. Naar een toekomstbestendig stelsel van het sociaal minimum’. Om armoede te bestrijden en een sociaal minimum te garanderen, adviseert de Commissie om het minimumloon, de bijstand en mogelijk ook de huurtoeslag te verhogen. Voor het bestrijden van armoede bij kinderen moet de kinderbijslag of het kindgebonden budget aanzienlijk omhoog. De gevolgen van de toenemende tekorten zijn ernstig, zowel financieel als mentaal. Mensen ervaren constante stress door het geldtekort, wat kan leiden tot problemen met lichamelijke en mentale gezondheid, eenzaamheid en moeilijkheden om goed met geld om te gaan. En kinderen dreigen met een achterstand te starten in onze samenleving.

Naast dat wij in blijven zetten op een sterke sociale basis vraagt preventie om aandacht voor het **individu** en diens netwerk. Als we willen dat alle mensen in de regio meedoen, moeten we ons richten op eigen kracht en ruimte om eigen keuzes te maken. Daarmee krijgt maatwerk een steeds prominentere rol in de uitvoering van de wettelijke taken. Maatwerk op de juiste manier toegepast kan namelijk helpen anders uitzichtloze situaties te doorbreken. Dit vraagt naast een andere aanpak ook meer vertrouwen, van de burger in de overheid, maar ook van overheid in de ervaringsdeskundigen en in haar burgers. Persoonlijk contact gaat de boventoon voeren en een domeinoverstijgende aanpak wordt de norm. We zijn daarbij kritisch op het pakket aan regelingen en de reikwijdte en inzet daarvan. Daarmee bouwen we voort op de in de afgelopen jaren gelegde basis en het gecreëerde sociale vangnet blijft in stand.

Uitgangspunten bestaanszekerheid

We hebben waardevolle inzichten verkregen door middel van burgerparticipatie, gesprekken met professionals, raadsleden en ervaringsdeskundigen, en op basis van lokale data-analyses en wetenschappelijk onderzoek. Andere gemeenten gingen ons al voor, ook zij dienen als bron van informatie, natuurlijk met de unieke kanten van onze regio in gedachten. Met deze inzichten als basis, komen we tot de volgende uitgangspunten:

- We werken vanuit vertrouwen
- We kijken naar wat kan, proberen een doorbraak te realiseren en bieden perspectief
- We zorgen voor eenvoud en toegankelijkheid
- We versterken de positie van kinderen en jongeren
- We zetten in op preventie en vroegsignalering
- We zorgen dat werken kansen biedt

We werken vanuit vertrouwen

Als gemeenten vervullen we een rol als **regisseur** en **samenwerkingspartner**. Wij handelen daarvoor vanuit een positie van vertrouwen, zowel in de burger als in de professional. We erkennen dat het actief **vertrouwen** stellen in onze inwoners essentieel is voor het opbouwen van een vertrouwensrelatie en het bevorderen van goede interacties en samenwerking met hen. Wanneer inwoners aanspraak maken op een regeling, vertrouwen we erop dat dit voortkomt uit noodzaak en dat zij behoefte hebben aan ondersteuning. Daarbij is gericht en actief samenwerking met onze partners noodzakelijk.

We zien het als onze rol om als gesprekspartner op te treden en te luisteren naar de behoeften en uitdagingen van onze inwoners. We begrijpen dat iedere persoon unieke ervaringen en inzichten heeft en daarom vertrouwen we op de expertise van de ervaringsdeskundigen en de professionals die in contact staan met de inwoners voor het bieden van de best **passende ondersteuning**. We leggen de lat hoog voor onszelf, maar ook voor anderen en moedigen participatie en betrokkenheid aan.

Wat willen we bereiken

“De gemeente heeft naar mij geluisterd en doet iets met mijn ideeën”

Wat viel ons op?

Tijdens de informatie sessie spraken inwoners over het gebrek aan vertrouwen in de overheid door bijvoorbeeld de toeslagenaffaire. Dit moet hersteld worden.

We kijken naar wat kan, proberen een doorbraak te realiseren en bieden perspectief

Wat we willen bereiken

“De gemeente is creatief en toont lef”

Wat viel ons op?

Professionals en inwoners vragen ons om te focussen op de situatie van inwoners en oog te hebben voor het individu.

Om inwoners **perspectief** te bieden organiseren we ruimte voor maatwerk en persoonlijk contact. We erkennen dat elke inwoner zich in een unieke situatie bevindt en verschillende behoeften heeft. Daarom is het belangrijk om verder te kijken dan alleen generieke regelingen en te focussen op de individuele vraag en het gewenste effect.

In ons streven naar het doorbreken van afhankelijkheid, realiseren we ons dat (langdurig) gebruik van minimaregelingen aanleiding geeft tot een gesprek. Tijdelijke (compensatie-) oplossingen kunnen nodig zijn, maar zullen altijd moeten bijdragen aan de richting waar we op lange termijn naar toe willen. We willen niet alleen de financiële situatie van inwoners bevorderen, maar zoeken ook naar raakvlakken met andere aspecten zoals wonen, gezondheid, onderwijs en participatie. Wanneer professionals problemen van inwoners niet binnen de gebruikelijke regelingen kunnen oplossen, **doorbreken** we het geheel van regelingen om te komen tot een oplossing. Bij deze methode staat niet de regeling, maar de situatie en het individu centraal. Daarbij richten we ons tot een brede doelgroep, van jong tot oud.

We zorgen voor eenvoud en toegankelijkheid

Inwoners worden geconfronteerd met een wirwar aan minimaregelingen en verschillende vormen van ondersteuning. Deze complexiteit zorgt voor onrust en ontmoediging, waardoor mensen vaak besluiten om geen gebruik te maken van de regelingen ("laat maar zitten"). Het gebrek aan **overzicht** kan leiden tot achterstanden en schulden.

We geloven dat **vereenvoudiging** een groter gebruik van voorzieningen zal stimuleren. Door de regelingen duidelijker en toegankelijker te maken, verwachten we dat meer mensen er gebruik van zullen maken. Dit zal niet alleen de financiële stabiliteit van inwoners vergroten, maar ook hun gevoel van controle en welzijn verbeteren.

Vereenvoudiging betekent ook dat er centrale plekken dichtbij de inwoner ingericht worden om de ondersteuning **dichterbij** te brengen en de aanvraagprocedures te vereenvoudigen, dit zowel digitaal als fysiek. Samen met onze partners kijken we hoe we een ‘één loket gedachte’ vorm kunnen geven. Daarbij focussen we niet alleen op ons eigen aanbod in voorzieningen, maar bieden we ook ondersteuning bij het aanspreken van voorzieningen op rijksniveau.

Wat we willen bereiken

“Ik word niet van het kastje naar de muur gestuurd, maar krijg antwoord op mijn vragen, op een manier die bij mij past”

Wat viel ons op?

Er is een grote versplintering in het ondersteuningsaanbod in de gemeente, hier moet overzicht in komen. Maak het makkelijker!

We versterken de positie van kinderen en jongeren

Kinderen in armoede moeten op korte termijn mogelijkheden krijgen om gelijkwaardig deel te nemen aan de samenleving. Op de lange termijn is het belangrijk dat ze zich optimaal kunnen ontwikkelen en uit de armoede kunnen komen. Concrete maatregelen, zoals het verstrekken van benodigdheden en financiële steun, zijn nodig zodat ze kunnen deelnemen aan sport, onderwijs en cultuur. Extra ondersteuning van jeugd- en gezinshulpverlening, onderwijs en vroegschoolse educatie is essentieel. Daarbij past open communicatie op een voor hen en ouders/verzorgers duidelijke manier, gecombineerd met persoonlijk contact.

Wat we willen bereiken

“Het is duidelijk wat kan. Iedereen kan meedoen”

Wat viel ons op?

Kinderen snappen dat niet alles kan, maar vragen duidelijkheid. Zij willen dat iedereen mee kan spelen en sporten en willen daar best een steentje aan bijdragen.

We zetten in op preventie en vroegsignalering

Door middel van interventies en aandacht voor het **voorkomen** van problemen, vergroten we de veerkracht van mensen in onze samenleving. Hierbij wordt gedacht aan het investeren in onderwijs, het bevorderen van gezondheid, het stimuleren van participatie, het **vroegtijdig** aanleren van financiële vaardigheden, het waarborgen dat inwoners alle beschikbare toeslagen ontvangen, en het tijdig ingrijpen bij betalingsachterstanden. Schaamte wordt weggenomen en het onderwerp wordt bespreekbaar gemaakt. **Bewustwording** en versterking van de **solidariteit** in de regio, zowel onder hulpbehoevenden als anderen, is hierbij belangrijk. Iedereen kan met deze problematiek in aanraking komen en dat verdient de aandacht. Zo zullen meer mensen in beeld komen en kunnen meer mensen vroegtijdige ondersteuning krijgen. Deze aanpak resulteert in minder (complexe) problematiek, waardoor er minder behoefte is aan compensatie via minimaregelingen en minder noodzaak voor intensievere ondersteuning zoals schuldsanering.

Wat willen we bereiken

“Ik durf mijn verhaal te delen en durf te vragen”

Wat viel ons op?

Inwoners schamen zich en willen niet dat anderen hun situatie kennen, zij blijven liever buiten beeld. Daarom vragen zij geen hulp en komen ze niet in beeld bij de gemeente.

We zorgen dat werken kansen biedt

De beste weg uit armoede en het verkrijgen van financiële bestaanszekerheid is het vinden van betaald werk. Als het niet mogelijk is om betaald werk te vinden, kunnen mensen ook bij ons terecht voor het vinden van en andere zinvolle daginvulling. Ondersteuning wordt afgestemd op de **motivatie**, **mogelijkheden** en verwachte **resultaten** van werkzoekenden. Om de positie van werkzoekenden te versterken, werken we samen met het Werkleerbedrijf Empatec, om persoonlijke begeleiding en jobcoaching van werkzoekenden mogelijk te maken. Leren en ontwikkelen staan hierin centraal.

Om de positie van inwoners te versterken is nauwe samenwerking met lokale werkgevers noodzakelijk. De vraag en het aanbod moet op elkaar afgestemd worden en de werkgever kan een belangrijke rol spelen in de vroegsignalering.

Het is van essentieel belang dat de overgang naar werk niet leidt tot onzekerheid en financiële problemen. We zijn daarom kritisch op inzet van generieke regelingen en de reikwijdte daarvan, maar gaan ook inzetten op nazorg. Dat betekent dat inwoners niet direct uit beeld raken als zij een baan hebben gevonden, maar nog een lange(re) periode een beroep op de gemeentelijke dienstverlening kunnen doen.

Wat willen we bereiken

“Ik ervaar de ruimte om op eigen kracht en op eigen tempo mijn plek in de samenleving te vinden. Ik voel mij begrepen”

Wat viel ons op?
Inwoners willen graag, maar zien niet een passende optie. Daarbij wordt de zekerheid van een uitkering vaak boven de onzekerheid van een nieuwe situatie gekozen.